

УДК 351/354

DOI: 10.35340/2308-104X.2019.85-4-01

**БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА
М. МАРІУПОЛЬ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ****BUDGET POLICY OF
MARIUPOL IN TERMS OF
DECENTRALIZATION**

МАРОВА С. Ф.,
доктор наук з державного
управління, професор, ректор
Донецького державного
університету управління
ЮХНЕНКО М. А.,
кандидат наук з державного
управління, доцент кафедри
фінансів, обліку та
оподаткування
КАЛЕНИК К. В.,
магістрант

MAROVA S.,
Doctor of Science in Public
Administration, Professor, Rector
of Donetsk State University of
Management
YUKHNENKO M.,
Candidate of Sciences in Public
Administration, Associate
Professor, Finance, Accounting
and Taxation Department
KALENIK K.,
Master Student

Очевидні переваги бюджетної децентралізації генерують чимало ризиків, які фактично є також проблемами для подальшого реформування бюджетної системи. У статті дана оцінка бюджетній політиці м. Маріуполь в умовах децентралізації, політика якої провадиться в Україні. У статті порівняно показники Державного бюджету на 2018-2022 роки (планові показники 2019-2022 рр.) із показниками виконання бюджету м. Маріуполь за доходами та за видатками загального і спеціального фондів за 2018 рік. Виявлено достатньо успішну бюджетну політику місцевих органів самоврядування м. Маріуполь. Відповідно до проведеного дослідження визначено передачу повноважень і бюджетну децентралізацію, що вигідні регіонам із високим рівнем доходів, де попит на суспільні послуги й надалі зростатиме, а самі регіони ставатимуть сильнішими.

Ключові слова: бюджет, доходи, видатки, класифікація, код, програма, політика.

Очевидные преимущества бюджетной децентрализации генерирующих немало рисков, которые фактически являются также проблемами для дальнейшего реформирования бюджетной системы. В статье дана оценка бюджетной политике Мариуполь в условиях децентрализации, политика которого производится в Украине. В статье сравнительно показатели Государственного бюджета на 2018-2022 годы (плановые показатели 2019-2022 гг.) с показателями выполнения бюджета Мариуполя по доходам и по расходам общего и специального фондов по 2018 году. Выявлено достаточно успешную бюджетную политику местных органов самоуправления г. Мариуполь. Согласно проведенному исследованию определено передачу полномочий и

бюджетную децентрализацию, которые выгодные регионам с высоким уровнем доходов, где спрос на общественные услуги и в дальнейшем будет расти, а сами регионы будут становиться сильнее.

Ключевые слова: бюджет, доходы, расходы, классификация, код, программа, политика.

Obvious advantages of budgetary decentralization of generating a lot of risks, which in fact are also problems for further reforming the budget system. The article assesses the budget policy of Mariupol under decentralization, the policy of which is made in Ukraine. The article compares the indicators of the State budget for 2018-2022 (planned indicators 2019-2022) with the performance indicators of the Mariupol budget for income and expenses of general and special funds for 2018. A fairly successful budget policy of local government of Mariupol was revealed. According to the study, the transfer of powers and budgetary decentralization are determined, which are beneficial for high-income regions, where the demand for public services will continue to grow, and the regions themselves will become stronger.

Keywords: budget, income, expenses, classification, code, program, policy.

Постановка проблеми. В умовах трансформаційних та глобалізаційних процесів загострилась проблема обрання державою загальнонаціонального вектору розвитку, за якого рівень національного багатства та добробуту суспільства буде максимально високим. Виходячи з цього державними та регіональними органами влади й управління стоїть важливе завдання обрання стратегічно важливої форми державного розвитку – регіоналізацію або глобалізацію. Виходячи із обрання у 2014 р. вектору регіоналізації, державні інституції України визначили децентралізацію за пріоритет поточних трансформаційних процесів. До регіоналізації Україна вдалася насамперед для збільшення свого економічного потенціалу, переслідуючи при цьому виключно економічний інтерес, саме прихід інвестицій та нарощення бюджетних коштів є ознакою досягнутої мети державою. Проте в умовах регіоналізації держава постає перед нездоланими ризиками, які пов'язуються із виникненням нових регіональних структур, які послаблюють функції державних інститутів. У результаті цього порушується характер соціальної рівноваги та національний стиль життєдіяльності, а національна держава опиняється в ситуації тотального підпорядкування «новим правилам гри», яких вимагає відповідного регіонального утворення. Таким чином, сутність регіоналізації зводиться до забезпечення дієвості національних структур, аби вони могли оперативної та оптимально включитись в нові транснаціональні структури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною базою дослідження є наукові положення соціальних та економічних теорій управління, наукові праці та методичні розробки провідних вчених з питань створення, функціонування та розвитку організацій, практики децентралізації та бюджетного реформування системи централізованого фінансування адміністративно-територіальних одиниць в межах держави.

Інформаційну базу склали праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що присвячені процесам децентралізації в Україні та розвитку об'єднаних територіальних громад; звітна документація Маріупольської міської ради [10], результати анкетування та опитування керівників різного рівня; міжнародні та

національні стандарти; нормативно-правові акти з регулювання бюджетних процесів в Україні [1]-[9], [11]-[12].

Метою статті є формулювання теоретичних рекомендацій з організації та удосконалення бюджетної політики в умовах децентралізації.

Вклад основного матеріалу. У контексті розвитку сучасного світу важлива роль належить регіональним суб'єктам управління, адже сьогодні саме регіони, а не держави є головними "акторами" формування нової системи світоустрою. Процес регіоналізації в її сучасній формі суперечить принципам світової глобалізації, яка охоплює весь світ у цілому, на відміну від регіоналізації, яка приводить до створення окремих регіональних об'єднань, які виступають суб'єктами реалізації територіальних інтересів. регіоналізація приводить до формування єдиного глобального простору в межах окремих територій, які живуть за одними законами, використовують аналогічні засоби життєдіяльності та соціальної організації. Таким чином, регіоналізація має сприяти доланню міжнаціональних бар'єрів у контексті вирішення відповідних суспільних питань. В умовах дефіцитності бюджету та реалізовуваних принципів децентралізації питання фінансування суспільних функцій в державі є пріоритетним.

При цьому слід відзначити, що основним критерієм реалізації політики регіоналізації є рівень розвиненості регіону (розвиток промислового сектора, високих технологій). Виходячи з цього доцільно визначити, що саме має стати стимулюючим фактором для саморозвитку окремого регіону, аби у нього з'явилась можливість долучитись до процесів регіоналізації. До таких стимулюючих факторів ми відносимо:

- ефективну систему підготовки конкурентоспроможних кадрів;
- потужну політико-правову систему регіону;
- економічну могутність регіону;

геостратегічне значення окремого регіону для глобальної регіоналізації (коли від приєднання окремого регіону до процесів регіоналізації залежить стратегія розвитку багатьох регіонів);

- що може сприяти приєднанню інших регіонів як ключових гравців.

на основі Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2020-2022 рр., особливостей податкової, митної та боргової політик і пріоритетів видаткової політики у відповідних сферах (табл. 1).

Таблиця 1

Показники Державного бюджету на 2018-2022 роки, млн. грн.

Найменування показника	2018 рік (факт)	2019 рік (план зі змінами)	2020 рік (план)	2021 рік (план)	2022 рік (план)
Загальні показники надходжень					
Доходи (з міжбюджетними трансфертами)	920 738,7	1 026 122,3	1 096 646,9	1 197 772,3	1 314 597,0
Загальний фонд	828 211,5	928 498,4	976 159,2	1 073 460,0	1 185 038,2
Спеціальний фонд	92 527,2	97 623,9	120 487,7	124 312,3	129 558,7
Повернення кредитів	6 797,9	9 728,6	8 062,1	7 520,9	7 412,0
Загальний фонд	6 409,6	8 322,3	7 435,3	6 957,0	6 899,4
Спеціальний фонд	388,3	1 406,3	626,8	563,9	512,5
Дефіцит "+" / профіцит "-"	59 251,1	89 989,3	95 130,5	95 315,1	95 495,1
Загальний фонд	45 137,9	69 617,2	73 249,9	72 937,5	72 117,5
Спеціальний фонд	14 113,2	20 372,1	21 880,6	22 377,6	23 377,6
Разом по розділу	986 787,7	1 125 840,2	1 199 839,6	1 300 608,2	1 417 504,1

Продовження табл. 1

Загальні показники видатків та надання кредитів					
Видатки	985 851,9	1 112 120,4	1 185321,0	1 285795,4	1 399191,8
Загальний фонд	884 166,2	1 005758,0	1 056008,8	153154,5	1 263855,2
Спеціальний фонд	101 685,7	106 362,4	129 312,2	132 640,9	135 336,6
Надання кредитів	8 312,1	13 719,8	14 518,6	14 812,9	18 312,3
Загальний фонд	996,8	679,9	835,6	200,0	200,0
Спеціальний фонд	7 315,3	13 039,9	13 683,0	14 612,9	18 112,3
Разом по розділу	994 164,0	1 125 840,2	1 199839,6	1 300608,2	1 417504,1

Джерело: Бюджетна декларація на 2020-2022 роки

Бюджетна декларація на 2020-2022 рр. містить цілі державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізація якої забезпечує головний розпорядник коштів державного бюджету, та показників їх досягнення за результатами 2018 р., очікуваних у 2019-2022 рр. у межах визначених граничних показників видатків та надання кредитів.

Таким цифрам та прогнозам передувала достатньо успішна економічна ситуація у 2018 р. Економіка України у 2018 р. продовжила зростання, основною рушійною силою якого були внутрішній споживчий та інвестиційний попит. Цьому сприяли вдосконалення інвестиційного клімату внаслідок проведення реформ, поліпшення фінансового стану компаній, підвищення соціальних стандартів. Зростання вітчизняної економіки формувалась в умовах суттєвих викликів, зокрема, продовження військових дій на сході країни, створення штучних перешкод для морського сполучення та агресія Російської Федерації в районі Керченської протоки, «торговельні війни» країн з найбільшими економіками світу, погіршення доступу до ринків світового капіталу для країн з ринками, що розвиваються.

У цей час (2018 р.) економічна ситуація м. Маріуполь мала наступну характеристику. У 2018 р. загальний обсяг дохідної частини бюджету м. Маріуполя склав 5 049 963,4 тис грн:

загальний обсяг офіційних трансфертів – 2 175 200,1 тис грн;

загальний обсяг доходної частини міського бюджету (без урахування трансфертів) – 2 186 515,9 тис грн, у т.ч.: доходи загального фонду (без трансфертів) – 2 674 035,0 тис грн; доходи спеціального фонду (без трансфертів) – 178 830,6 тис грн.

Доходи бюджету м. Маріуполь за 2018 р. виконано у сумі 5 049 963,4 тис грн при річному плані на 2018 р. 5 006 920,0 тис грн, що на 766 682,9 тис грн більше, ніж за 2017 р. Річний план виконано на 100,9% (табл.2).

Таблиця 2

Виконання бюджету м. Маріуполь за доходами за 2018 рік, тис. грн.

Доходи	Фактичне надходження за 2017 рік	Уточнений бюджет м. Маріуполь на 2018 рік	Фактичне надходження за 2018 рік	Виконання бюджету, (норматив - 100,0%)	Відхилення факту за 2018 рік від факту за 2017 рік
Загальний фонд					
Податкові надходження	1 960 128,7	2 592 994,5	2 613 695,1	100,8	653 566,4
Податок та збір на доходи фіз. осіб	1 465 233,6	2 043 666,0	2 061 349,7	100,9	596 116,1
Акцизний податок	75 349,6	74 845,4	76 505,9	102,2	1 156,3

Продовження табл. 2

Плата за землю	230 342,5	231 244,0	230 098,5	99,5	-244,0
Єдиний податок	117 615,9	153 262,8	153 851,5	100,4	36 235,6
Неподаткові надходження	45 581,5	81 018,4	82 163,2	101,4	36 581,7
Офіційні трансферти	2 065 275,3	2 142 193,0	2 129 672,3	99,4	64 397,0
Всього доходів Загального фонду (без трансфертів):	2 005 738,5	2 674 035,0	2 695 932,8	100,8	690 194,3
Всього доходів Загального фонду:	4 071 013,8	4 816 228,0	4 825 605,1	100,2	754 591,3
Спеціальний фонд					
Екологічний податок	31 568,4	36 071,4	36 082,2	100,0	4 513,8
Офіційні трансферти	31 486,3	70 794,3	45 527,7	64,3	14 041,4
Всього доходів Спецфонду (без трансфертів):	180 780,4	119 897,7	178 830,6	149,2	-1 949,8
Всього доходів Спецфонду:	212 266,7	190 692,0	224 358,3	117,7	12 091,6
Всього доходів (без трансфертів):	2 186 518,9	2 793 932,7	2 874 763,4	102,9	688 244,5
Разом доходів	4 283 280,5	5 006 920,0	5 049 963,4	100,9	766 682,9

Джерело: дані Департаменту фінансів міської ради м. Маріуполь

Видатки бюджету м. Маріуполь за 2018 р. виконано у сумі 5 069 235,8 тис грн при уточненому плані в 5 440 086,0 тис грн, що на 772 663,8 тис грн більше, ніж за 2017 р. Річний план виконано на 93,2%. Кредиторська заборгованість по бюджету м. Маріуполя станом на 01.01.2019 складає 90 872,0 тис грн, у т.ч. за загальним фондом – 90 439,9 тис грн, за спеціальним фондом – 432,1 тис грн. Видатки загального фонду бюджету м. Маріуполь за 2018 р. виконано у сумі 3 832 730,2 тис грн при уточненому плані на 2018 р. 3 949 367,3 тис грн, що на 313 245,9 тис грн більше, ніж за 2017 р. Річний план виконано на 97,0% (табл.3).

Таблиця 3

Виконання бюджету м. Маріуполь за видатками загального фонду за 2018 рік, тис. грн.

Найменування	Виконано за 2017 р	Уточнений план на 2018 р.	Виконано за 2018 р.	Відхилення виконання за 2018 р. до виконання за 2017 р. (к.4-к.2)	% виконання до уточненого плану на 2018 р. (к.4/к.3 *100)	% виконання до показників за 2017 р. (к.4/ к.2)
Державне управління	211638,3	221575,9	214 230,7	2 592,4	96,7%	101,2%
Освіта	809 820,5	1020474,0	1000095,8	190275,3	98,0%	123,5%
Охорона здоров'я	480 198,2	542 546,3	518 025,9	37 827,7	95,5%	107,9%
Соціальний захист та соц. забезпечення	1239265,3	1206914,0	1198644,5	-40 620,8	99,3%	96,7%
Культура і мистецтво	98 181,5	75 580,0	72 045,8	-26 135,7	95,3%	73,4%
Фізична культура і спорт	37 647,2	58 474,9	54 506,4	16 859,2	93,2%	144,8%
ЖКГ	288 903,4	372 372,2	358 356,6	69 453,2	96,2%	124,0%
Економічна діяльність, у т.ч.:	221 251,7	301 693,9	278 971,1	57 719,4	92,5%	126,1%
Сільське, лісове, рибне господарство, мисливство	597,4	2 709,0	2 114,9	1 517,5	78,1%	354,0%

Продовження табл. 3

Будівництво та регіональний розвиток	2 069,4	17 334,3	10 112,8	8 043,4	58,3%	488,7%
Транспорт, транспортна інфраструктура тощо	206 272,0	257 927,6	253 016,6	46 744,6	98,1%	122,7%
Інші програми та заходи	12 312,9	23 723,0	13 726,8	1 413,9	57,9%	111,5%
Інша діяльність, у т.ч.:	17 287,3	22 539,3	10 656,6	-6 630,7	47,3%	61,6%
Резервний фонд		5 000,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Обслуговування місцевого боргу		6 125,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Міжбюджетні трансферти у т.ч.:	115 290,9	127 196,8	127 196,8	11 905,9	100,0%	110,3%
Реверсна дотація	111 434,6	120 297,6	120 297,6	8 863,0	100,0%	108,0%
Інші субвенції з місцевого бюджету	3 856,3	5 846,2	5 846,2	1 989,9	100,0%	151,6%
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету	x	1 053,0	1 053,0	1 053,0	100,0%	0,0%
Разом	3519484,3	3949367,3	3832730,2	313 245,9	97,0%	108,9%

Джерело: дані Департаменту фінансів міської ради м. Маріуполь

У тому числі виконання видатків за 2018 р. складає:

по бюджету селищних рад у сумі 4 459,0 тис грн, або 100% до уточненого плану на 2018 р. 4 459,0 тис грн (інші субвенції на виконання повноважень згідно з договорами між міською радою і селищними радами від 01.07.2017р.) ;

по бюджету Виноградненської сільської ради за 2018 р. у сумі 656,0 тис грн, або 87,7% до уточненого плану на 2018 р. 748,0 тис грн;

по міському бюджету м. Маріуполь у сумі 3 827 615,2 тис грн при уточненому плані на 2018 р. 3 944 160,3 тис грн, або 97,0%.

Власні видатки загального фонду міського бюджету м. Маріуполь за 2018 р. без врахування міжбюджетних трансфертів виконано у сумі 1 743 307,3 тис грн при уточненому плані на 2018 рік 1 836 903,5 тис грн, що на 291 727,8 тис грн більше, ніж за 2017 рік. Річний план виконано на 94,9%.

Видатки загального фонду міського бюджету м. Маріуполь за рахунок субвенцій виконано у сумі 1 964 010,3 тис грн при уточненому плані на 2018 р. 1 986 959,2 тис грн, або 98,8%, що на 10 799,4 тис грн більше, ніж за 2017 р. У т.ч. субвенція з державного бюджету виконана у сумі 1 960 089,3 тис грн або 98,9%, з обласного бюджету – 3 921,0 тис.грн. або 89,6 %,

Реверсну дотацію за 2018 р. передано до державного бюджету у сумі 120 297,6 тис грн згідно помісячного розпису, що на 8 863,0 тис грн більше, ніж за 2017 р. Кредиторська заборгованість за загальним фондом станом на 01.01.2019 складає 90 439,9 тис грн, у т.ч. за рахунок коштів субвенції державного бюджету – 86 703,1 тис грн, міського бюджету – 3 736,8 тис грн.

У першу чергу отримані ресурси направлялися на виплату заробітної плати з нарахуваннями, оплату медикаментів, продуктів харчування, енергоносіїв, поточних трансфертів населенню.

Фінансування на виплату заробітної плати (КЕКВ 2111, 2120) та оплату комунальних послуг та енергоносіїв (КЕКВ 2270) проводилось своєчасно та у повному обсязі. Виплату заробітної плати за другу половину грудня 2018 р. працівникам бюджетних установ проведено у повному обсязі. Кредиторська заборгованість за загальним фондом станом на 01.01.2019 р. на виплату заробітної

плати з нарахуваннями відсутня. Наявність кредиторської заборгованість станом на 01.01.2019 р. за КЕКВ 2230 «Продукти харчування» у сумі 198,5 тис грн та за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» у сумі 59,3 тис грн пояснюється реєстрацією фінансових зобов'язань наприкінці 2018 р., у строки недостатні для проведення розрахунків. Видатки спеціального фонду міського бюджету м. Маріуполь за 2018 р. виконано у сумі 1236505,6 тис грн при уточненому плані на 2018 р. 1490718,7 тис грн, що на 459 417,9 тис грн більше, ніж за 2017 р. Виконання складає 82,9% (табл.4).

Таблиця 4

Виконання бюджету м. Маріуполь за видатками спеціального фонду
за 2018 рік, тис грн.

Найменування	Виконано за 2017 р.	Уточнений план на 2018 р.	Виконано за 2018 р.	Відхилення виконання за 2018 р. до виконання за 2017 р. (к.4-к.2)	% виконання до уточненого плану на 2018 р. (к.4/к.3 *100)	% виконання до показників за 2017 р. (к.4/к.2)
Державне управління	17 553,9	42 970,1	24 151,0	6 597,1	56,2%	137,6%
Освіта	73 561,4	256 761,7	168 319,2	94 757,8	65,6%	228,8%
Охорона здоров'я	157 518,5	198 528,1	165 239,3	7 720,8	83,2%	104,9%
Соціальний захист та соц. забезпечення	9 290,8	7 621,9	6 657,1	-2 633,7	87,3%	71,7%
Культура і мистецтво	25 962,5	26 148,1	19 627,9	-6 334,6	75,1%	75,6%
Фізкультура і спорт	6 633,7	10 615,3	8 651,8	2 018,1	81,5%	130,4%
ЖКГ	96 714,5	257423,4	234544,6	137 830,1	91,1%	242,5%
Економічна діяльність, у т.ч.:	326 790,5	611 836,2	537 715,4	210 924,9	87,9%	164,5%
Сільське і лісове, рибне господарство та мисливство	5,8	0,0	0,0	-5,8	0,0%	0,0%
Будівництво та регіон. розвиток	90 832,9	222 178,1	171 539,1	80 706,2	77,2%	188,9%
Транспорт, дорожнє господарство тощо	40 588,6	10 445,8	10 367,6	-30 221,0	99,3%	25,5%
Інші послуги	186 263,6	379 212,3	355 808,7	169 545,1	93,8%	191,0%
Допомоги і гранти ЄС тощо	9 099,6			-9 099,6	0,0%	0,0%
Інша діяльність, у т.ч.:	48 800,8	62 723,0	58 230,8	9 430,1	92,8%	119,3%
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій тощо	4 703,0	3 671,5	3 631,0	-1 072,0	98,9%	77,2%
Громадський порядок та безпека		6 295,0	6 137,3	6 137,3	97,5%	0,0%
Охорона навколишнього природного середовища	43 998,4	52 756,5	48 462,5	4 464,2	91,9%	110,1%
Міжбюджетні трансферти, у т.ч.:	14 261,1	16 090,9	13 368,5	-892,7	83,1%	93,7%
Інші субвенції з місцевого бюджету	0,3	1 422,1	1 001,7	1 001,3	70,4%	
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету	14 260,8	14 668,8	12 366,8	-1894,0	84,3%	86,7%
Всього	777 087,7	1 490 718,7	1 236 505,6	459 417,9	82,9%	159,1%

Джерело: дані Департаменту фінансів міської ради м.Маріуполь

У тому числі виконання видатків за 2018 р. складає:
по бюджету селищних рад у сумі 0,1 тис грн, або 100,0% до уточненого плану на 2018 р. 0,1 тис грн;

по міському бюджету м. Маріуполь у сумі 1 236 505,5 тис грн при уточненому плані на 2018 р. 1 490 700,8 тис грн, або 82,9%.

У т.ч. за рахунок субвенції виконання видатків спеціального фонду міського бюджету складає 175 305,5 тис грн при уточненому плані на 2018 р. 273156,3 тис грн, або 64,2 %, у т.ч. з державного бюджету – 149115,1 тис грн або 62,2 %, з обласного бюджету – 26 190,4 тис грн або 77,9%.

Кредиторська заборгованість по спеціальному фонду станом на 01.01.2019 р. складає 432,1 тис грн. Згідно із ст.111 Бюджетного кодексу України та рішення виконавчого комітету міської ради від 15.05.2013 №189 «Про затвердження «Методичних рекомендацій щодо проведення перевірок департаментом фінансів Маріупольської міської ради» департамент фінансів Маріупольської міської ради здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо міського бюджету.

Департаментом фінансів у 2018 р. проведено 113 перевірок, з них у 91 випадках або 80,5% виявлені порушення фінансово-бюджетної дисципліни на суму 16 621,3 тис грн. У результаті вжитих заходів усунуто порушень на суму 16621,3 тис грн, або 100%:

встановлено порушення у сумі 353,5 тис грн, або 2,1% в частині неефективного використання коштів міського бюджету та скорочення непершочергових (непріоритетних) видатків. В результаті прийнятих заходів усунуто порушень на суму 353,5 тис грн, або 100%;

перевірками ефективного використання коштів, виділених для забезпечення обов'язкових виплат на оплату праці працівників бюджетних установ, виявлено порушень на суму 1 640,5 тис грн, або 9,9%. У результаті прийнятих заходів усунуто порушень на суму 1 640,5 тис грн, або 100%;

порушення, встановлені при перевірці видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв бюджетними установами, складають 4 991,2 тис грн, або 30%. З них усунуто 4 991,2 тис грн, або 100%;

перевірками правильністю складання та затвердження кошторисів, додержання режиму економії розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, виявлено порушення бюджетної дисципліни на суму 9636,1 тис грн, або 58% від загальної суми встановлених порушень, які усунені у сумі 9636,1 тис грн, або 100%.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сьогодні в Україні відбуваються процеси децентралізації влади. Вкрай своєчасною могла б бути розробка стратегії “розумної” інтелектуальної спеціалізації на зразок європейської, яка органічно вкладається в політику розвитку громад. Стратегія спеціалізації має передбачати фінансові та ресурсні вкладення лише в сфері інноваційних переваг громади (інвестиції виключно у виробництво інноваційного продукту, ефективного на конкретній території). При цьому передбачається концентрація усіх ресурсів на ключових пріоритетах і можливостях розвитку та готується за необхідності обґрунтований запит на підтримку проектів державою.

Враховуючи те, що для належного розвитку й функціонування малих інноваційних підприємств потрібні відповідні ресурси, які надають через

відповідні елементи інфраструктури, органи місцевого самоврядування м. Маріуполь виокремлюють в межах місцевого бюджету наступні форми їх підтримки: організаційно-технічна, фінансово-кредитна, ресурсно-інформаційна, кадрова й майнова.

Початкова фінансова підтримка органами місцевого самоврядування усіх напрямів державної політики врівноважується адміністративними вимогами до відновлення природних ресурсів, розвитку людини, збереження гармонії в соціально-економічному просторі.

Література:

1. Аналіз галузевих програм і проєктів: аналітичний документ. URL: <http://surdp.eu/news/Sectoral-programs-projects-analytics>.
2. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
3. Делягин М.Г. Мировой кризис: общая теория глобализации. М., 2004. 217 с.
4. Жерліцин Д.К. Місцеве самоврядування як функціональний механізм надання якісних послуг населенню. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-2/doc/3/06.pdf>.
5. Законодавство України. Верховної ради України: офіційний портал URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/>.
6. Крисоватий А., Томнюк Л. Адміністрування податків в Україні: організація та напрями трансформації: монографія. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 212 с.
7. Лист Міністерства фінансів України «Про особливості складання проєкту місцевого бюджету на 2020 рік та прогнозування місцевого бюджету на 2021-2022 рр.» від 05.09.2019 р. N 05110-14-6/22263.
8. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: http://decentralization.gov.ua/maitirmonitoring#main_info.
9. Напрями вдосконалення системи публічної адміністрації в частині розподілу функцій між органами державної влади та органами місцевого самоврядування: аналіт. записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/623/>.
10. Офіціальний сайт Маріупольського городского совета. URL: <https://mariupolrada.gov.ua/ru/>.
11. Парламентські процедури: посібник для депутатів місцевих рад та активістів громад. URL: <http://ipo.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/web2.pdf>.
12. Прес-центр ініціативи «Децентралізація влади». URL: <http://decentralization.gov.ua/news/tag/match/byudzhet>.

References:

1. Analiz ghaluzevykh program i proektiv. Analitychnyj dokument. URL: <http://surdp.eu/news/Sectoral-programs-projects-analytics>.
2. Derzhavna kaznachejsjka sluzhba Ukrajinjy: oficijnyj veb-sajt. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
3. Deljaghyn M.Gh. Myrovoj kryzys: obshhaja teoryja globalyzacyu. M., 2004. 217 s.
4. Zherlicyn D.K. Misceve samovrjaduvannja jak funkcionalnyj mekhanizm

nadannja jakisnykh poslugh naselelnju. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-2/doc/3/06.pdf>.

5. Zakonodavstvo Ukrainy: oficijnyj portal Verkhovnoji rady Ukrainy. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/>.

6. Krysovatyj A., Tomnjuk L. Administruvannja podatkov v Ukraini: orghanizacija ta naprjamy transformaciji: monografija. Ternopilj: Ekonomichna dumka TNEU, 2012. 212 s.

7. Lyst Ministerstva finansiv Ukrainy «Pro osoblyvosti skladannja proektu miscevogho bjudzhetu na 2020 rik ta prognozuvannja miscevogho bjudzhetu na 2021-2022 rr.» vid 05.09.2019 r. N 05110-14-6/22263.

8. Monitoryngh procesu decentralizaciji vlady ta reformuvannja miscevogho samovrjaduvannja. URL: http://decentralization.gov.ua/maitirnonitoring#main_info.

9. Naprjamy vdoskonalennja systemy publichnoji administraciji v chastyni rozpodilu funkcij mizh orghanamy derzhavnoji vlady ta orghanamy miscevogho samovrjaduvannja”: analit. zapyska. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/623/>.

10. Ofycjalnyj sajt Maryupoljskogo ghorodskogo soveta. URL: <https://mariupolrada.gov.ua/ru/>.

11. Parlamentsjki procedury. Posibnyk dlja deputativ miscevykh rad ta aktyvistiv ghromad. URL: <http://ipo.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/web2.pdf>.

12. Pres-centr iniciatyvy «Decentralizacija vlady». URL: <http://decentralization.gov.ua/news/tag/match/byudzhet>.

The apparent benefits of budgetary decentralization generate many risks, which are in fact might become a problem for further reform of the budgetary system. Research methods are: system analysis, economic and cause and effect analysis, index method, techniques of statistical groups, cross comparisons, complex of economic and statistical methods of analysis, determination of the degree of criteria value when characterizing the system of socio-economic indicators in the budgeting process. The purpose of the article is to formulate theoretical recommendations for the organization and improvement of fiscal policy in the context of decentralization. The aim of the study is revealed in the following tasks:

to determine the content of regionalization and its impact on the public administration system;

to give a general description of the local budget implementation of Mariupol on the basis of economic processes;

to characterize the methodological principles of operational and medium-term local budget planning.

The subject of the study is the budget policy of Mariupol in the context of decentralization. The article gives an assessment of Mariupol budget policy in the context of decentralization, whose policy is implemented in Ukraine. The article compares the indicators of the State Budget for 2018-2022 (the planned indicators for 2019-2022) with the performance of the budget of Mariupol in terms of revenues and expenditures of general and special funds for 2018. Sufficiently successful budget policy of local self-government bodies in Mariupol has been identified. According to the study, devolution and budgetary decentralization have been specified as beneficial to high-

income regions, where demand for public services will continue to grow and the regions themselves will become stronger.

The information base consisted of works by Ukrainian and foreign scientists dedicated to the processes of decentralization in Ukraine and the development of united territorial communities; reporting documentation of Mariupol City Council, results of questioning and surveys of managers at different levels; international and national standards; regulatory acts on the regulation of budgetary processes in Ukraine.

The decisive role in replenishing the budget revenues belongs to the norms of budgeting taxes and fees set in the budget legislation. It has to be noted that, as a whole, there is a tendency in Ukraine, where the most fiscally significant payments are directed to the state budget. The abovementioned issues of decentralization can be addressed through the elaboration by the government of: a clear plan of action and a timeline for completion of the reform stages; measures to coordinate decentralization processes.